

forskning.no

Kronikk

Science Media Centre – i Norge?

Nyheter fra forskningen må komme samfunnet bedre for øre. Derfor bør vi opprette Norsk mediesenter for forskning etter modell av Storbritannia, skriver Jan-Gunnar Winther i denne kronikken.

Jan-Gunnar Winther
direktør, Norsk Polarinstitut
Søndag 08. november 2009
kl. 05:00

Vi tørster etter nyheter. På grensen til det desperate noen ganger. Hvem har vel ikke kastet seg over norske aviser på tur hjem fra utlandet eller surfet manisk etter stillingen i en fotballkamp.

Slike nyheter haster det å fortære. Bli de noen timer eller dager gamle, smaker de ikke like godt. Gjæringsprosessen har startet og frukten råtner raskt.

Nyheter fra forskningsverden vekker sjelden den samme glupske appetitten. Men de har ofte mye større betydning for samfunnet, og det er viktig at de presenteres godt når de dukker opp til overflaten.

Arena for tett samvirke

I Norge har vi satset tungt på et system som skal premiere forskningspublisering, men verdien av resultatene er også avhengig av at forskerne evner å formidle sine resultater til allmennheten, næringslivet og beslutningstakere.

Her må forskningsmiljøene ta utfordringen – å folkeliggjøre og spre budskapet. På den annen side har media et stort ansvar for å formidle forskningen på en etterrettelig og balansert måte.

Spesielt nyhetsjournalister har ofte for dårlig tid til å sette seg inn i saken før den skal på trykk eller over eteren. Derfor mener jeg det må opprettes en arena hvor forskning og media kan samvirke tettere.

“Forskning til folket” er motto for de årlige Forskningsdagene som arrangeres over hele landet. Men media og deres lesere/lyttere/seere har rett til mest mulig oppdatert informasjon hele året gjennom.

Slik kan samfunnet få enda mer igjen for den kunnskap som genereres i ekspertmiljøene, og de midler gis til forskning. Det har vært en positiv utvikling på området i den senere tid.

Det internasjonale polaråret 2007-2008 genererte mange presseoppslag her til lands, og klimaendringene har fått forskning høyt på dagsordenen i norsk presse. Nettstedet forskning.no har etter hvert blitt veletablert, og dette er en svært godt benyttet kilde for mange. Likefullt mangler vi et dedikert møtested for media og forskning.

Felles, nasjonal ressursbank

I Storbritannia, Australia, Canada og New Zealand er det opprettet Science Media Centres, nettopp for å ha en felles, nasjonal ressursbank for media når det gjelder forskningsspørsmål.

Her tar høyt kvalifiserte informasjonspersoner hånd om relasjonen mellom media og ekspertene. De hjelper forskerne å spisse sitt budskap, de arrangerer pressekonferanser og regelmessige informasjonsmøter mellom forskere og journalister om forskjellige tema.

Senteret formidler løpende kontakt mellom media og de eksperter som best kan gi bakgrunnsinformasjon om dagsaktuelle saker og tema, eller reportasjestoff. Slik høynes kvaliteten på journalistikken, og det blir mindre rom for feil og misforståelser.

Senteret i London har en database med 2000 eksperter som er villige til å stille opp når det trengs, og de har seks ansatte som koordinerer aktiviteten.

Science Media Centre ble opprettet etter at det i en rapport om forskning og samfunn for ni år siden ble slått fast at selv om forskning vanligvis ble korrekt formidlet fra media, var det behov for å fremme mer informasjon om forskningen og å øke tilgjengeligheten.

En av årsakene til opprettelsen var at det gjennom store overskrifter og ubalanserte nyhetsoppslag ble skapt tvil om medisinsk forskning, ved at ett forskerteam gikk ut med en påstand om at vaksine mot kuma, meslinger og røde hunder førte til økt autisme hos barn.

Selv om en overveldende majoritet av eksperter trakk dette i sterk tvil og pekte på at vaksinen har vært med på å forbedre helsetilstanden hos befolkningen, ble saken så het i media at det en stund var fare for at foreldre ville slutte å vaksinere sine barn.

Lave kostnader for kvalitet

Det ligger i forskningens natur at spørsmål stilles, og da må noen gå mot strømmen. Det ligger samtidig i medias natur å slå opp kontroversielle saker.

Men dersom enkeltundersøkelser eller kontroversielle påstander fra noen få forskere gis uforholdsmessig stor plass eller blir feiltolket, kan det få svært alvorlige samfunnsmessige følger.

Et dialogforum der media *raskt* gis tilgjengelighet til mer bakgrunnskunnskap og direktekontakt med et spektrum av forskere som kan formidle og forklare på en lett forståelig måte, vil bidra til å bedre kvaliteten på nyhetene.

Tiden er moden for at Norge bygger på Storbritannias erfaringer og oppretter et mediesenter for forskning.

Senteret bør ligge i Oslo hvor hovedtyngden av nasjonal media befinner seg. Senteret må imidlertid sikre et bredt tilfang av kunnskap fra forskningsinstitusjoner fra hele landet.

Det er riktig nok presis ett år til neste statsbudsjett, men ikke desto mindre går utfordringen til Regjeringen, Kunnskapsdepartementet og Norges forskningsråd: I statsbudsjettet for 2011 bør det gis rom for å opprette "Norsk mediesenter for forskning".

Kostnadene ved et slikt senter er langt lavere enn besparelsene man oppnår ved å gi kvalitetssikret informasjon til samfunnet.